

Образец за рецензия

Препоръчителен обем за рецензията: шест до седем страници за всеки кандидат

РЕЦЕНЗИЯ

От: **Доц. д-р Теодор Венков Седларски,**
Стопански факултет на СУ „Св. Климент Охридски“

Относно: Кандидатурата на следните кандидати за хабилитация съгласно българското законодателство като **ДОЦЕНТ** в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки в професионално направление: **3.8 Икономика** в Американския университет в България. Конкурсът е обявен в Държавен вестник, брой 75 от 9 септември 2014 г.

Кандидат 1: **Тамара Пенева Тодорова**
преподавател по икономика, катедра "Икономика"
Американски университет в България

Представям следващата оценка като член на научното жури по цитирания по-горе конкурс, съгласно заповед на Президента на АУБ от 6 ноември, 2014 г. и решение на АУБ от 6 юни, 2014 г. Оценката ми е изготвена съгласно изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за неговото прилагане, Вътрешен правилник, политики и процедури на АУБ, включително Процедура за хабилитация и обява за конкурс на Интернет – страницата на АУБ.

Оценка на кандидата

Вземат се предвид основните и допълнителни показатели, дадени в „Насоки за работата на научното жури“.

РЕЦЕНЗИЯ

на преподавателската дейност и научните трудове на д-р Тамара Тодорова за заемане на академичната длъжност "доцент" в направление 3.8 Икономика при Американския университет в България

Рецензент: доц. д-р Теодор Седларски

Уважаеми членове на хабилитационното жури,

Запознаването с представените във връзка с обявения конкурс документи показва, че процедурните изисквания са спазени. Единствен кандидат по конкурса е д-р Тамара Тодорова.

I. Образование

Тамара Тодорова получава бакалавърска степен по специалността "Международни икономически отношения" през 1995 г. от Икономическия университет – Варна

Американски университет в България

През следващата година завършва магистратура по Бизнес администрация в Columbus State University, щата Джорджия, САЩ. През 2001 г. ѝ е присъдена образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност "Световно стопанство и МИО" след успешна защита на дисертация на тема "Транзакционен модел на транснационалната корпорация: тестване в условията на българския пазар" към Специализирания научен съвет по икономическа теория и макроикономика при ВАК.

II. Преподавателска дейност

Преподавателската дейност на Тамара Тодорова започва в Икономическия университет – Варна, където от 1997 до 2000 г. е редовен докторант и хоноруван асистент в катедра „Международни икономически отношения“. Там Т. Тодорова води упражнения по международна икономика, външнотърговски отношения на България, международен маркетинг и публични отношения.

Тамара Тодорова е редовен асистент в Американския университет в България (АУБ) от 2000 г. Сред курсовете, които преподава в направление Икономика на АУБ, са Микроикономика, Количествени методи в икономиката, наред с общообразователни дисциплини като Принципи на микроикономиката и Принципи на макроикономиката за специалностите Бизнес администрация, Политически науки, Европеистика и др. Към тях в последствие се добавят лекции по Принципи на микроикономиката, Количествени методи в икономиката, Динамична оптимизация, Международна търговия, Икономика на реформите и прехода и Индуриална организация. През 2007, 2008 и 2009 г. Тамара Тодорова преподава Управленска икономика (англ. Managerial Economics) в магистърската програма по бизнес администрация на Американския университет.

В годините като редовен преподавател в АУБ д-р Тодорова полага целенасочени усилия за непрекъснато повишаване на педагогическите си умения, развитие на нови подходи с цел оптимизиране на усвояването на специализиран учебен материал от широк кръг студенти. В стремежа си да предложи важно теоретично и практическо знание на всички студенти с интереси в областта на икономическата наука тя поема множество свръхчасове над нормативните изисквания за преподавателска натовареност. В многобройни извънаудиторни консултации Тамара Тодорова допълнително съдейства за правилното усвояване на сложните теоретични концепции, подпомагайки лично подготовката на студентите за семестриалните изпити.

Сред ефективните техники на преподаване, използвани от Т. Тодорова, са разработването и представянето на казуси от студентите, видео материали, доклади по страни, екипни дискусии и курсови работи, регресионни анализи в програмния продукт Excel, прилагане на възможностите на електронната система за дистанционно обучение Blackboard и др., съобразени с конкретните изисквания на отделните курсове.

Като редовен преподавател в Американския университет д-р Тодорова разработва и предлага за утвърждаване в учебните програми множество нови курсове като Икономическа динамика, Икономика на рекламата, Нова институционална икономика, Индуриална организация.

В резултат на дългогодишния опит в преподаването на количествени методи в икономическия анализ през 2010 г. от издателство Wiley-Blackwell бива публикуван учебникът „Problems Book to Accompany Mathematics for Economists“, който свидетелства за високото качество на учебните материали, разработвани от участничката в конкурса за доцент.

Сериозната отдаденост на преподавателската работа, приложението и постоянното усъвършенстване на специфични техники при воденето на занятията по значителен брой специализирани дисциплини правят Т. Тодорова безспорно подходящ кандидат за заемането на академичната длъжност доцент. Те предполагат усилен труд, отговорно отношение към усвояването на комплексни знания от всеки участник в курсовете, отлично познаване на икономическата теория и най-актуалните аналитични техники, непрекъснато следене на актуалните изследователски постижения в конкретните научни полета.

III. Научни публикации

За участието си в конкурса за заемане на академичната длъжност "доцент" в АУБ Тамара Тодорова е представила 32 публикации. 16 от тях са научни статии в реферирани списания, 3 са работни доклади (англ. working papers), 11 са статии в нереферирани научни издания и 2 са преводи на научни публикации. Наред с тях е представена и монографията "Математически методи за икономисти". Разработките са публикувани след защитата на докторската ѝ дисертация през 2000 г.

Прави впечатление, че научните интереси и публикации на участничката в конкурса за доцент се явяват естествено продължение на посоката на научни изследвания, залегнала в основата на дисертационния ѝ труд.

Водещото направление на изследователска и публикационна активност на д-р Тодорова е свързано с теоретични разработки в областта на основополагащите принципи на т.нар. нова институционална икономика (англ. new institutional economics) и тяхното приложение най-вече за обяснение на проблеми от икономическата действителност на източноевропейските стопанства.

Не може да не се отбележи пионерският характер на работа на Тамара Тодорова за българската икономическа литература, свързан с представянето пред научната общност концепцията на транзакционните разходи в теоретичните системи на Роналд Коуз и Оливър Уилямсън.

Още в ранните статии на български език "Фирмата в контекста на теорията за транзакционните разходи" и "Преди и след Коуз: ролята на транзакционните разходи", публикувани в списание "Икономическа мисъл" (последната заедно с нейния превод на поставилата началото на новата институционална икономика статия на Коуз „Природата на фирмата“ от 1937 г.) се набляга на важността на новоинституционалния подход при осмислянето на реструктурирането на бившите планови стопанства. В момента на отпечатването на публикациите за съжаление вече е ясно, че е било пропуснато оползотворяването на потенциала на

новата институционална икономическа теория при осъществяването на прехода към пазарно стопанство в полза на емпирично слабо релевантни концепции на неокласиката.

В тези статии по темата се съдържа в начална форма идеята, развита в следващи публикации на английски език, че прекомерният размер на транзакционните разходи при прехода възпрепятства пазарната размяна в определени сфери и с това процеса на прехвърляне на координацията на стопанската дейност от йерархични форми към анонимизирани пазари.

В статията "The Coase Theorem Revisited: Implications for Economic Transition" в Atlantic Economic Journal още веднъж убедително се подчертава значението на далеч непренебрежимия размер на транзакционните разходи в икономическата действителност извън абстрактната неокласическа теория, които правят „естествените“ пазарни решения, приписвани като следствия на т.нар. „теорема на Коуз“, неосъществими на практика. Самият Коуз използва в статията си „Проблемът за социалните разходи“ сравнението с хипотетичния свят без транзакционни разходи, в който „теоремата“ е в сила, само с цел онагледаване на теоретичните изводи по отношение на начините за ефективно справяне с външните ефекти (англ. externalities) в действителността, оспорвайки правилността на широко приетия подход на Артър Пигу.

Тезата, че при отчитане на транзакционните разходи ефективността на пазарната координация не винаги превъзхожда тази, осъществявана чрез йерархични структури, включително чрез държавна организация на някои стопански дейности, намира продължение в статиите "The State as an Instrument of Transaction Cost Economies" в списанието Problems of Economic Transition и "The Tragedy of the Private: Transaction Cost Considerations", отпечата в International Journal of Social Economics.

Аналитичната линия на обяснение на външните ефекти и останалите пазарни провали (англ. market failures) с транзакционните разходи, характерна за новоинституционалната литература (най-късно след влиятелната статия на Далман от 1979 г.), концепцията за специфичността на активите като причина за вертикална интеграция с цел избягване на опортюнистично поведение в договорните отношения от теоретичните работи на Клайн, Крауфорд и Алчиян и след това Уилямсън биват приложени за обяснение на реални развиятия в Източна Европа (в статията "Quality Aspects of Economic Transition: the Effect of Inferior Quality on the Market") и конкретно в българския фармацевтичен отрасъл в статията "Vertical Integration in High-Transaction Cost Sectors: the Case of the Bulgarian Pharmaceutical Industry," публикувана в Journal of Advanced Research in Management.

Причините за нарастването на транзакционните разходи и ролята му върху незадоволителните икономически резултати в хода на системата трансформация в някои източноевропейски страни са анализирани в статията "Adverse Effects of Transaction Costs in East European Economies" в списанието Organizations and Markets in Emerging Economies.

Макар тази част от научното творчество на Тамара Тодорова да се отличава с преобладаващо качествен, нетехнически характер на анализа, тя показва овладяване на специфичната концептуална структура на новата институционална икономика и отличен усет за приложния потенциал на логическите обяснителни схеми в нейните рамки. Приносни моменти се съдържат както в теоретичната трактовка на основни за аналитичното направление обяснителни модели, така и в приложението им към конкретни проблеми на стопанската действителност. Ролята на работата ѝ за утвърждаване на новата институционална икономика като поле на научен интерес сред българските икономически изследователи, което все още очаква полагащия му се по-широк научен прием в контекста на непосредствения опит от мащабните институционални промени в страната, е сред големите заслуги на Тамара Тодорова.

Второто обособено поле в изследователската дейност на Т. Тодорова има подчертано технически характер и е свързано с приложението на математически техники в икономическото моделиране. Част от публикациите са ориентирани към усъвършенстване на преподаването в тези направления като например работите "Solving Optimal Timing Problems Elegantly" и "An Easy Way to Teach First-order Linear Differential and Difference Equations with a Constant Term and a Constant Coefficient". Други са посветени на приложни оптимизационни проблеми като "Optimal Work Effort and Monitoring Cost" и „Optimal Work Effort, Income and Wage следващи аналитичната линия на статията на Алчиян и Демсец от 1972 г. Трети са посветени на международната търговия. Сред последните е "World Demand as a Determinant of Immiserating Growth", в която се анализират негативните последици за благосъстоянието от растежа на производството на стоки с нееластично търсене вследствие на силното понижение на цените им и приходите от продажби, т.е. влошаването на условията на търговия (англ. terms of trade).

Тамара Тодорова изнася научни доклади на редица национални и международни конференции и семинари. През 2006 г. получава изследователска стипендия по програма Фулбрайт като гост-изследовател в Университета в Бъркли, Калифорния по покана на Оливър Уилямсън, един от „бащите“ на новата институционална икономика, удостоен през 2009 г. с Нобеловата награда. Т. Тодорова е член на престижното Международно общество за нова институционална икономика (International Society for New Institutional Economics).

За участието си в конкурса за доцент Т. Тодорова е представила справка за 10 цитирания на нейни трудове от други автори, регистрирани в системата Google Scholar и за 4 цитирания, регистрирани от електронния архив на RePEc.org.

По своя обем и тематична насоченост публикациите отговарят на изискванията на конкурса за академичната длъжност „доцент“. Тамара Тодорова е утвърден икономически изследовател и университетски преподавател с разпознаваем профил на научните изследвания и преподавателската дейност.

IV. Критични бележки и препоръки

Може да бъде отправена препоръката за превеждане и издаване на най-новите научни резултати на д-р Т. Тодорова в областта на новата институционална



Американски университет в България

икономика на български език с цел по-нататъшното утвърждаване на перспективното изследователско направление в родната икономическа литература. Това би спомогнало за привличане на усилията на по-голям брой нови български автори, публикуване на допълнителни интересни теоретични и приложни резултати с потенциален академичен отзвук зад граница.

V. Заключение

С пълна убеденост препоръчвам на уважаемите членове на научното жури да подкрепят назначаването на д-р Тамара Тодорова на академичната длъжност „доцент“ в направление 3.8. Икономика в Американския университет в България. Тя отговаря напълно на законовите, основните и допълнителните вътрешни изисквания на АУБ по отношение на научните публикации и преподавателската дейност по настоящия конкурс.

Подпис и дата: доц. д-р Теодор Седларски

21 януари 2015 г.

Чрез подписа си тук декларирам и че не съм свързано лице по смисъла на § 1, т. 5 от Допълнителните разпоредби на ЗРАСРБ с кандидата/ите за заемане на академична длъжност, както и че нямам частен интерес, който може да повлияе върху безпристрастното и обективно изпълнение на работата ми като член на журито.



Eligibility Checklist

Name of the Candidate: **Tamara Todorova**

Applying for habilitation as: **Associate Professor at the American University in Bulgaria according to announcement in State Gazette, issue № 75, dated 9 September 2014**

In Professional Field: **3.8 Economics**

Check below what applies. Sign and submit together with your review

- ☒ The Candidate has Ph.D.; **Yes**
- ☒ The Candidate has served five years as (Senior) Assistant Professor (for applicants for Associate Professor) or six years as Associate Professor (for applicants to Full Professor) at a recognized academic institution; **Yes**
- ☒ The Candidate has published a monograph or publications of equal standing in specialized journals. These should not repeat publications based on which Ph. D., or Doctor of Science degree, or Associate Professor Rank was granted; **Yes**
- ☒ The Candidate has experience from recognized academic liberal arts institution(s); **Yes**
- ☒ The Candidate has experience in student-centered teaching approach; **Yes**
- ☒ The Candidate has undergone at least one successful evaluation in teaching, research and service at a recognized academic liberal arts institution, including positive student evaluations of teaching. **Yes**
- ☒ The Candidate has experience in teaching in English at a higher education institution with instruction in English language. **Yes**
- ☒ AUBG can ensure teaching and research load according to its internal rules and regulations. **Yes**
- ☒ **All the facts regarding candidate working for six years, having undergone successful evaluation etc. have been verified from the office of the Provost, American University in Bulgaria.**
- ☒ Date: January 21, 2015 r.

Assoc. Prof. Dr. Teodor Sedlarski



Additional Requirements

For Associate Professor Academic Position in Professional Field 3.8 Economics

Additional specifications: new institutional economics, economics in transition, mathematical economics, microeconomics, and international trade

Name of the Candidate: **Tamara Todorova**

Check below what applies. Sign and submit together with your review or opinion.

Research

The Candidate has conducted research in the following areas:

- ☐ New institutional economics; **Yes**
- ☐ Economics of reform and transition; **Yes**
- ☐ Mathematical economics; **Yes**
- ☐ Microeconomics; **Yes**
- ☐ International trade. **Yes**

Teaching

The Candidate has teaching experience in the following areas:

- ☐ New institutional economics; **Yes**
- ☐ mathematical economics; **Yes**
- ☐ microeconomics; **Yes**
- ☐ managerial economics; **Yes**
- ☐ economics of reform and transition; **Yes**
- ☐ international trade; **Yes**
- ☐ industrial organization. **Yes**

Signature and date:

Assoc. Prof. Dr. Teodor Sedlarski

21 January, 2015